

Mødet den 6. Septbr. 1928.

Fraværende: M. Brammer, H. P. Christensen
K. Mousten og Vald. Pedersen.

1. (J. Nr. 353—1928). **Bekendtgørelse om Kystfredning i Aarhus Amtsrådsreds,**

B o r g m e s t e r e n bemærkede, at Stranden ved Marselisborg nu kunde blive fredet 300 Alen ud fra Land.

Toges til Efterretning.

2. **Indenrigsministeriets Approbation paa Købekontrakter med:**

- a. (J. Nr. 22¹⁰—1928). Murermester Chr. Jensen Rasmussen.

- b. (J. Nr. 22¹¹—1928). Murermester Holger Nielsen.

- c. (J. Nr. 22¹²—1928). Murermester M. Pedersen.

- d. (J. Nr. 22¹⁴—1928). Brdr. Bendixen.

- e. (J. Nr. 22¹³—1928). Murersvend C. M. Christensen.

- f. (J. Nr. 22¹⁵—1928). Tømrmester A. Gravesen.
Toges til Efterretning.

3. (J. Nr. 22⁴—1928). **Indenrigsministeriets Approbation paa Købekontrakt med Elektriker C. Johansen angaaende en mindre Forøgelse af Arealet.**

Toges til Efterretning.

4. (J. Nr. 25³—1928). Skrivelse fra Handelsministeriet med Beværterbevilling for Aarhusbugtens Dampskibsselskab.

Toges til Efterretning.

5. (J. Nr. 349—1928). Sundhedskommissionens Godkendelse af Bebyggelsesplanen for Arealerne ved Ryesgades østre Side og Banegaardspladsen.

Fra Byraadet forelaa følgende Skrivelse:

»Under Henviſning til vedlagte af Landinspektør Rørholm udarbejdede Oversigtsplan over Bebyggelsen af Banegaardspladsen og Ryesgades østre Side tillader Byraadet sig at udbede sig Sundhedskommissionens Godkendelse af samme, dels m. H. t., at de to nye korte Gader, der fra Ryesgade og Banegaardsgade fører ind til den aabne 1485 m² store Plads, udlægges med en Bredde af kun 15 m, dels m. H. t., at Karréen, der omsluttet af de nævnte Gader, tænkes bebygget med indtil 42 %, idet der regnes med en gennemsnitlig Husdybde af 10 m. Som det fremgaar af Planen er en Del af de paagældende Ejendommers ubebyggede Areal udlagt til offentlig Gade.

Da man for Tiden ligger i Underhandling om Salg af 2 Byggegrunde ud mod Ryesgade, og da disses Bebyggelse ønskes fremmet mest muligt, vilde man sætte Pris paa, at Sundhedskommissionens Godkendelse af Planen maatte blive meddelt i Kommissionens første Møde.«

Fra Sundhedskommissionen forelaa følgende Erklæring:

»Tilbagesendes Aarhus Byraad med Bemærkning, at Sundhedskommissionen efter Omstændighederne ikke vil modsætte sig det ansøgte, men maa dog forlange sig de enkelte Byggesager tilstillet til Godkendelse.«

Toges til Efterretning.

6. (J. Nr. 186—1928). **Meddelelse om Valg af Medlemmer til Folkebibliotekudvalget.**

Der forelaa Meddelelse om, at af Folkebibliotekets Bestyrelse var valgt Lektor Mathias Møller og Dommerfuldmægtig Unmack-Larsen og som Repræsentant for Statsbiblioteket Underbibliotekar E. Sejr.

B o r g m e s t e r e n vilde nu sørge for, at Udvalget bliver sammenkaldt, saa det kan konstituere sig og faa begyndt sit Arbejde.

Toges til Efterretning.

7. (J. Nr. 23⁹—1928). **Regnskab for Radiumstationen i 1927—28.**

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 37—1928). **Skrivelse fra Indenrigsministeriet med Approbation paa den vedtagne Ændring af Lønregulativet. (Side 117).**

B o r g m e s t e r e n gjorde opmærksom paa, at Sagen første Gang blev taget tilbage af Taleren, og næste Gang blev den forlangt udsat i Henhold til Forretningsordenen. Dette var atter forlangt nu, hvorfor den vilde blive taget tilbage.

Udsattes.

9. (J. Nr. 337—1928). **Skrivelse fra Sundhedskommissionen i Anledning af Byraadets Henstilling om Ophævelse af det kommunale Boligtilsyn. (Side 121).**

H. P. S a l l i n g mente, at Boligtilsynsinstitutionen havde sin Berettigelse, idet der i Byen fandtes mange gamle daarlige Lejligheder, som Inspektricen havde henledt Opmærksomheden paa, hvorefter de eventuelt blev forbudt til Beboelse. Der var ogsaa en anden Side af af Virksomheden, idet Inspektricen kunde retlede saadanne Hjem, hvor Husmoderen maaske ikke var saa god som ønskelig. Hvis Institutionen blev

nedlagt, vilde der sandsynligvis komme Krav fra Politiets Side om at faa flere Sundhedsbetjente, saa det vilde blive dyrere for Kommunen. Taleren fandt det derfor formaalstjenligt foreløbig at beholde Boligtilsynet, idet man endnu ikke var kommen udover Krigstidens Følger med de mange daarlige Lejligheder paa Loftskamre o. l.

B o r g m e s t e r e n gjorde opmærksom paa, at Spørgsmaalet om ulovlige Boliger i Kældere og Loftskamre hørte hjemme under Bygningskommissionen, og naar man kunde sige at have Boliger nok, skulde Kommissionen nok tage sig at dette Spørgsmaal. Bygningsinspektøren eller hans Assistenten skulde se paa Lejlighederne alligevel, og de havde Myndighed dertil som Embedsmænd, og desuden fandtes der 3 Sundhedsbetjente til at tage sig af disse Sager. Taleren fandt derfor det specielle Boligtilsyn overflødigt.

M. C. F a l k havde ogsaa den Opfattelse, at der var Tilsyn nok med Lejlighederne, saa Udgiften til et specielt Boligtilsyn nok kunde spares. Hvis nogen vilde klage over en daarlig Bolig, henvendte de sig til Sundhedskommissionen, der saa sender Klagen til Sundhedspolitiets Undersøgelse, og derefter kommer der Erklæring til Sundhedskommissionen. Der var et saa effektivt Tilsyn, at der næppe behøvedes mere, hvorfor Taleren i Kommissionen havde foreslaaet at spare Boligtilsynet.

H. J. B a d e n indrømmede, at der i de sidste Par Aar var bygget en hel Del i Byen, men de Folk, som boede i daarlige og sundhedsfarlige, Lejligheder havde ikke Raad til at bo i de nye Huse. Men der fandtes selvfølgelig mange gamle Smaalejligheder, som ikke var sundhedsfarlige, og Udviklingen vilde vel nok gaa derhen, at

Lejerne af disse flyttede til de nye Ejendomme, saa der blev billigere Lejligheder til dem, der boede daarligst. Men indtil denne Omlægning havde fundet Sted, burde man opretholde Boligtilsynet, saa meget mere som de Forudsætninger, hvorefter man i sin Tid stiftede Tilsynet, endnu ikke var ophørt. Det var ikke givet, at en Familie vilde klage til Sundhedsautoriteterne, hvis der var noget i Vejen, medens en Dame, der optraadte med fornøden Takt, kunde gøre et godt Arbejde i den Retning. Af disse Grunde vilde Taleren anbefale at opretholde Institutionen.

J. P e r r e g a a r d betonedes, at Tilsynets Opgave oprindelig var tænkt som en Vejledning for de Husmødre, der trængte dertil, men det var fuldstændig forfjet, idet vedkommende Dame i Stedet for at anspore Lejerne til Renlighed og Orden altid havde væltet det over Ejerne, ikke mindst Aarhus Kommune. I de 10 Aar, Tilsynet havde bestaaet, var der anmeldt 955 Lejligheder, men efter Beretningen havde der ikke været noget særligt i Vejen med de 859, saa det var et meget magert Resultat. Desuden havde Inspektoren i de senere Aar væsentlig besøgt Kommunens Husvildeafdelinger, og der havde man i Forvejen en Mand til at administrere disse og føre dagligt Tilsyn med Ordenen derude, det maatte være tilstrækkeligt, og naar vedkommende Dame blandede sig deri, skabte det blot Uorden i Stedet for det modsatte. Hvis der klages over en Lejlighed, blev der altid sendt en Sundhedsbetjent ud og se paa den, for vedkommende Dame kunde ikke ret mange Steder optræde med fornøden Myndighed; derfor var Institutionen fuldstændig overflødig og burde snarest ophæves. Det Arbejde, der blev udført af det nuværende Boligtilsyn, var kun Snurrepiberier.

A n d r. B i t s c h erindrede om, at Boligtilsynet blev oprettet under en vanskelig Boligsituation, og denne var ikke forbi endnu, saa længe et Par Hundrede Familier boede i Lysthuse o. l. Hvorvidt vedkommende Dame, der sad inde med Hvervet, havde været i Stand til at røgte Op-gaven efter Byraadets Ønske, vidste Taleren ikke, men hvis der skortede noget her, kunde der jo skiftes. Men Taleren vilde fraraade at ophæve Institutionen i Øjeblikket.

J o h a n n e B e r g antog, at naar Boligtilsynet i sin Tid blev oprettet, maatte der vel være Brug for det, og Taleren kunde ikke indse, at der var mindre Grund til at have det nu end dengang. Efterhaanden blev Kommunens Husvildeafdelinger vel frigjorte, men derfor burde der ikke være frit Slag for Grundejerne, og Taleren vilde anbefale at opretholde Tilsynet.

J. C h r. M ø l l e r havde aldrig været begejstret for denne Institution, og der havde vist hvert Aar ved Budgetbehandlingen været Tale om at spare denne Post. Maaske havde Institutionen haft nogen Mission, siden den var opretholdt saa længe, men nu maatte den sikkert siges at være overflødig, og Taleren vilde derfor stille det Forslag, at Institutionen ophæves fra 1. April 1929.

J. P e r r e g a a r d var absolut ikke Modstander af et Boligtilsyn, men dette var effektivt nok i Forvejen.

B e r n t J e n s e n antog, at Institutionen i sin Tid havde været nødvendig, ellers havde man vel ikke opretholdt den; men naar man saa paa den foreliggende Beretning fra Tilsynet, syntes det ikke at være særlig paakrævet, idet der faktisk i Løbet af 10 Aar kun havde været ca. 50

Lejligheder, hvor der var noget i Vejen. Selvfølgelig skulde der være Kontrol med Lejligheder, men Klager burde rettes til Sundhedskommissionen, som foranlediger, at Sundhedspolitiet undersøger Forholdene, og det var sikkert fuldtud betryggende. Skulde det vise sig utilstrækkeligt, kunde man jo siden komme tilbage til Spørgsmaalet.

M. C. Falk havde absolut ikke tænkt sig, at der skulde være frit Slag til at leje daarlige Lejligheder ud; men Boligtilsynet under den nuværende Form havde næppe nogen Betydning, og det var tilstrækkelig effektivt under den Form, som Taleren havde nævnt.

Det vedtoges med 12 Stemmer at ophæve det kommunale Boligtilsyn fra 1. April 1929.

10. (J. Nr. 3¹—1928). **Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet for Marselisborg Hospital. — 2. Behandling.**

Efterbevilling meddeltes.

11. **Efterbevilling af Overskridelser i Regnskabet for:**
a. (J. Nr. 3²—1928). Kommunehospitalet.
b. (J. Nr. 3³—1928). Aldersrenten.
c. (J. Nr. 3⁴—1928). Enkebørnsunderstøttelsen.

Overgik til 2. Behandling.

12. (J. Nr. 233—1928). **Andragende fra Hammelbanens Bestyrelse om Eftergivelse af Bidrag til Carl Blochsgades Brolægning.**

Brolægningsudvalget erklærer, at Udvalget henholder sig til Byraadets Vedtagelse af 14/7 d. A. (Side 92.)

M. C. Falk mindede om, at et lignende Andragende for kort Tid siden havde været til Behandling i Byraadet, og Taleren vilde anbefale at fastholde den Beslutning, som man dengang vedtog. Brolægningsudvalget kunde ikke gaa med til, at et Selskab som Hammelbanen bliver favo-

riseret, naar baade Boligforeninger og private Grundejere skulde betale deres Bidrag, selvom de havde nok saa vanskeligt ved det og stadig søgte om Henstand. Selv hvor det drejede sig om Boligselskaber, der havde fremskaffet Lejligheder i den dyreste Tid, havde man fastholdt Kravet, og der var da saa meget mindre Grund til at fritage dette Selskab derfor. Skulde Byraadet nu eftergive Bidraget, maatte man ogsaa gøre det for alle de øvrige, for der maatte være lige Ret for alle. Selvfølgelig skulde Byraadet være med til at dække Banens Underskud, og det havde man hidtil gjort uden Vrøvl, men her maatte Udvalget for Konsekvensernes Skyld fastholde den tidligere Beslutning.

H. P. Salling erkendte, at det maaske saa lidt ubeskedent ud, at Banen igen kom med Andragende om Hjælp, efter at Byraadet beredvilligt var gaaet med¹ til at dække Underskudet; men som Banens økonomiske Forhold var i Øjeblikket, var man nødt til at henvende sig om Hjælp, hvor der var Mulighed for at faa en saadan. Det var Bestyrelsens Haab ved Hjælp af de Indskrænkninger, der var foretaget, og ved yderligere Agitation ude blandt Befolkningen at kunne opretholde Banens Drift, og det havde selvfølgelig ogsaa stor Betydning for Aarhus at have denne Forbindelse. Det vilde derfor være en stor Hjælp i Øjeblikket, saafremt Byraadet vilde, om ikke eftergive Gælden, saa give et nyt Moratorium, selvfølgelig imod at Banen forrenter Beløbet. Der var næppe nogen Risiko derved, da der jo var Værdier for Pengene. Men efter den Modstand, der viste sig mod Tanken, var der vel ikke noget at gøre.

Borgmesteren indrømmede, at der maaske var Værdier nok, saafremt Banen vedbliver

at gaa, ellers ikke. Men hvis man imødekom Banens Andragende, medførte det Konsekvenser, som Taleren som Medlem af Kasseudvalget ikke kunde gaa med til, for saa vilde Masser af Menne-sker komme med lige saa vel begrundede An-dragender om Henstand. Regnskabsmæssigt set maatte Banen tage sit Underskud ligesom andre Institutioner, og hidtil havde Byen jo ikke vægret sig ved at dække dette sammen med Landkom-munerne. Man burde næppe komme ind paa en Drøftelse af, hvorvidt Aarhus By havde Gavn af Hammelbanen; Taleren vilde i hvert Fald advare mod den Tankegang, at Banen særlig skulde være til for Aarhus Bys Skyld; det var Landkommunerne, der særlig havde ønsket Banen, og som ogsaa havde mest Gavn deraf, og de maatte naturligvis bære deres Del af det eventuelle Under-skud.

H. P. Salling havde ikke sagt, at Hammel-banen var til for Aarhus Bys Skyld; begge Ba-nens Endepunkter havde vel nok Fordel af den, men selvfølgelig var Landboerne mest interesserde i at opretholde den, og særlig for Hammel By vilde det være en Katastrofe, om Banen skulde standse.

Borgmesteren mente, at hvis Landboerne havde rigtig Forstaaelse af Banens Nytte, vilde de benytte den noget mere, end de har gjort i de senere Aar.

Indstillingen vedtoges.

13. Forskellige Andragender om Dispensation fra Kra-vet om tilfredsstillende Brandslukningsforanstalt-ninger paa Matr. Nr. 85 af Markj. samt om Læg-ning af Vandledning til Matr. Nr. 76, 64 og 103 af Markj.

Der forelaa Andragender fra følgende:

- a. (J. Nr. 282—1928). P. R. Nielsen, Matr. Nr. 85 zæ af Markj.
- b. (J. Nr. 283—1928). J. Dupont, Matr. Nr. 85 as og 85 by af Markj.
- c. (J. Nr. 315—1928). Matr. Nr. 76 af Markj.
- d. (J. Nr. 302—1928). Matr. Nr. 64 og 103 af Markj.

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Indstilling:

»Under Henvisning til medfølgende 4 Andragender, dels om Dispensation fra Kravet om tilfredsstillende Brandslukningsforanstaltninger i Bestemmelserne for aaben og lav Bebyggelse (Bilag 1 a og 1 b), dels om Lægning af Vandledning til Parceller fra Matr. Nr. 76, 64 og 103 af Mærkj. (Bilag 2 og 3), indstiller Udvalget, at de 2 førstnævnte Andragender nægtes, samt at Kommunen lader de i Stadsingeniørens Erklæring, Bilag 1, nævnte Vandledninger lægge med en samlet Udgift af ca. 25300 Kr., hvoraf de 8257 Kr. udredes af Grundejerne, medens der senere, naar de paagældende Arealer godkendes til Bebyggelse, yderligere bliver at refundere Kommunen 4393 Kr.

Hvis foranstaaende Indstilling vedtages, foreslaaes Sagen overgivet Vandværksudvalget til videre Foranstaltning.«

B o r g m e s t e r e n forelagde Sagen, som maa-ske nærmest hørte hjemme under Vandværksudvalget, men der var visse Sider, som ogsaa angik Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, hvorfor Taleren havde ekspederet Sagen gennem dette Udvalg. Brandkommissionen kunde ikke gaa med til at give den ønskede Dispensation fra Kravet om Brandslukningsforanstaltninger, og Taleren vilde anbefale, at Byraadet slutter sig dertil.

Dernæst vilde Taleren foreslaa, at Sagen overgaar til Vandværksudvalget, og maaske kunde dette Udvalg ved en Forhandling med de stedlige Grundejere komme ud af Forholdet paa en anden Maade, end det syntes muligt for Øjeblikket.

J. Perregaard kunde i det væsentlige tiltræde Indstillingen, men mente dog, at det var for meget at forlange en Brandhane, fordi en enkelt Mand bygger et Hus paa et større Jordstykke; det var at komme for langt ud, og det hindrede Folk i at bygge. Taleren vilde derfor henstille til Vandværksudvalgets Formand, der tillige var Medlem af Brandkommissionen, at tage lidt lempeligt paa Forholdet, for der brændte faktisk aldrig Huse i Villakvartererne. Man kunde risikere, at det samme Krav blev stillet til Lysthusbeboerne, og i saa Fald maatte man vist til at tage en Skole i Brug igen til Beboelse. Brandkommissionen kunde selvfølgelig sige, at Loven forlanger det, fordi Husene er assurede, men der var ogsaa Forskel paa Taksterne.

B o r g m e s t e r e n : Dette med at tage Skoler gaar ikke oftere!

H. P. Salling var ikke enig med Perregaard i hans Syn paa dette Forhold. Naar private Arealer blev udlagt til Bebyggelse, og Beboerne ønskede Vandledning, imødekom Vandværksudvalget dem altid, men der blev stillet den Betingelse, at Ledningen skal være saa stor, at den kan føde en Brandhane; det fordrede Brandloven, hvor der var tæt Bebyggelse. Naar der altsaa kom Anmodning fra et Konsortium om at faa lagt Vand ind, og der foreløbig kun skal bygges et Par Huse, var man nødt til at fastholde Kravet, fordi Bebyggelsen efterhaanden blev tættere, og hvis Kravet ikke stilledes forud, var det meget

vanskeligt at gennemføre det. I denne Tid havde Udvalget Vrøvl med en Koloni, hvor der var ret tæt Bebyggetse; største Parten var endelig gaaet med til at betale Bidraget til Brandhanen, men enkelte nægtede det stadig, og Udvalget havde nu maattet true med at lukke for Vandet hos dem. Man var altsaa nødt til i Forvejen at kræve, at Ledningerne bliver store nok til en Brandhane, som saa kan stilles op, naar det bliver nødvendigt.

L e o n h a r d H a n s e n var fuldstændig enig med Hr. Salling. Det var en ejendommelig Udtalelse af Perregaard, at der ingen Brandfare er i Huse, som ligger et Stykke ude paa Marken; en saadan Garanti var en ny Form for Forsikring, men Taleren gav ikke meget for denne Garanti; hvis Husene brændte, var det dog Værdier, som gik til Grunde, og Byens Brandvæsen fik Ansvarer derfor. Ogsaa rent hygiejnisk set maatte man forlange, at der i alle Byens Kvarterer var indlagt Vand.

J. P e r r e g a a r d indrømmede, at det maaske ikke var hygiejnisk, men det var dog mere hygiejnisk at bo i et Hus ude paa Marken end i gamle daarlige Huse inde i Byen, og ved at stille saa store Krav, hindrede man den Slags Byggeri. Husene kunde godt blive forsikret, uden at der var Brandhane, og de Værdier, som gik tabt ved en eventuel Brand, beløb sig ikke til saa meget, som disse Foranstaltninger kostede.

H o l s t - K n u d s e n fandt det haardt nok, naar en Mand vil bygge et Hus paa et større Jordstykke, at han saa skal forhindres deri, fordi der ikke er nogen Brandhane; det var vel kun i tæt bebyggede Kvarterer, at en saadan fordredes. I dette Tilfælde løste Sagen sig vel af sig selv,

idet det jo blev foreslaaet, at Kommunen lægger Vandledning derud, og saa plejede den jo at staa i Forskud med det Beløb, som de enkelte skal betale.

J. Perregaard bemærkede, at der var nogle, som slet ikke ønskede Vandledning, og ved at stille Krav derom hindrede Brandkommissionen dem i at bygge.

Indstillingen vedtoges.

14. (J. Nr. 359—1928). Andragende fra Tømrrermester P. C. Pedersen om at faa anbragt Fortov udfor hans Ejendom ved Vesterbros Torv.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse indstiller under Henvisning til Stadsingeniørens Erklæring, at Kommunen lader Arbejdet udføre, idet Udgiften, der er anslaaet til 2150 Kr., udredes af Kontoen for Gadeanlæg Nord for Aaen.

B o r g m e s t e r e n forelagde Indstillingen. Hvis Bygningen havde været rykket ind, da Gaden blev anlagt, vilde Kommunen have lagt Fortov; nu havde man ændret Gadens Profil, efter at Hjørnet var brolagt, og det var derfor rimeligt, at Kommunen istandsætter Fortovet.

Indstillingen vedtoges.

15. (J. Nr. 321—1928). Andragende fra Tømrrermester Jafner, om Godkendelse af en Ændring af Facadelinien for en Ejendom paa Christiansgade.

Anbefalet af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse.

B o r g m e s t e r e n bemærkede, at Bygningen fik en noget trekantet Form, men der opnaaedes flere Fordele derved, hvorfor Udvalget havde ment, at man burde godkende Tegningen.

Indstillingen vedtoges.

16. (J. Nr. 94—1928). Andragende fra Firmaet Larsen & Mott om Tilladelse til at overdrage Retten til

**et Benzintankanlæg paa Fredenstov til Dansk
Engelsk Benzin og Petroleums Co.**

Brolægningsudvalget finder inden Anledning til at ændre den givne Bevilling og kan derfor ikke anbefale Andragendet.

M. C. F a l k anbefalede Indstillingen. Ford en Mand faar Tilladelse til at opstille Benzin-tank, var det ikke Meningen, at denne Tilladelse straks kan sælges til andre.

B o r g m e s t e r e n fandt det ogsaa ret mærkeligt at søge en saadan Bevilling og saa kort efter anmode om at maatte sælge den.

Kunde ikke bevilges.
